4363

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΜΑΚΑΡΙᾼ Τῌ ΛΗΞΕΙ ΑΟΙΔΙΜΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΥΡΙΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΝ ΤΟΝ Α΄.

ΤΟΝ ΑΠΟ ΣΙΝΑΙΟΥ,

Ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ τῇ 6 Ἰανουαρίου 1859, ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ

ὑπὸ τοῦ

Ἀρχιμανδρίτου καὶ Ἱεροκήρυκος

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ,

Διευθυνομένης παρὰ Στεφάνου Ἀ. Δομεστίκου.

1859.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΜΑΚΑΡΙᾼ Τῌ ΛΗΞΕΙ ΑΟΙΔΙΜΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΥΡΙΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΝ ΤΟΝ Α'.

ΤΟΝ ΑΠΟ ΣΙΝΑΙΟΥ,

Ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ τῇ 6 Ἰανουαρίου 1859, ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ

ὑπὸ τοῦ

Ἀρχιμανδρίτου καὶ Ἱεροκήρυκος

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ,

Διευθυνομένης παρὰ Στεφάνου Α. Δομεστίκου.

1859.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΜΑΚΑΡΙᾼ Τῌ ΛΗΞΕΙ ΑΟΙΔΙΜΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΥΡΙΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΝ ΤΟΝ Α΄.

ΤΟΝ ΑΠΟ ΣΙΝΑΙΟΥ,

ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ τῇ 6 Ἰανουαρίου 1859, ἐν τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου καὶ ἱεροκήρυκος Νικηφόρου τοῦ Γλυκᾶ.

« Ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν » (Σοφ. Σειρὰχ ν΄. 1).

ΟΠΟΙΩΝ καὶ ὁπόσων ἡμερῶν ἔνδοξος ἱστορία πρόκειται σήμερον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, τὸ ἱερὸν καὶ αἰδέσιμον σκῆνος τοῦ μακαρίου Πατριάρχου! ἱστορία ἀγώνων, καὶ ἱστορία στεφάνων· ἱστορία πραγμάτων, καὶ ἱστορία κατορθωμάτων· ἱστορία τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καὶ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· Συνεπλήρωσε μὲν τὰς εὐκλεεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁ νέος οὗτος τῆς Ἐκκλησίας πατὴρ καὶ φωστὴρ, ὁ δὲ ἀῤῥαγὴς τῆς πίστεως στύλος, ὅστις ἐν ὅλαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέου τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν τῶν πιστῶν Ἐκκλησίαν, ἰδοὺ πρόκειται κατηδαφισμένος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὀροφήν·

SISMANOGLIO MEGARO

Ἀλλ᾽ οὐδὲ αἱ ἡμέραι αὗται τῆς καταπτώσεως ἀπολείπονται τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἡμερῶν κατὰ τὴν λαμπρότητα· ἀλλ᾽ ὅπερ ἐστὶ θαυμαστὸν, καὶ καταπεσὼν ὁ στῦλος, οὐ μόνον καταδεικνύει πρὸς ἡμᾶς ὅλον αὐτοῦ τὸν ὄγκον καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἀλλὰ καὶ οὕτω στηρίζει ἔτι μᾶλλον καὶ ἐν ταῖς ἐσχάταις αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ἡμέραις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ· « *ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν.* »

Ἤ, τί ἄλλο συμβαίνει, ἀγαπητοί, εἰς τὸ ξένον τοῦτο καὶ μοναδικὸν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαραδειγμάτιστον φαινόμενον τῆς τοσαύτης συγκινήσεως ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ἰδοὺ ὁ μέγας ἐν Πατριάρχαις Κωνστάντιος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεγάλης αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἐλάμπρυνε καὶ ἐδόξασε διὰ τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἔτι μὲν τελεσιουργῶν, ὡς ἄλλοτε, τὰ θειότατα, ἀλλ᾽ ἄσμασιν ἐνταφίοις καὶ ἱλαστηρίοις προσευχαῖς κηδευόμενος, οὐκ ἔτι διδάσκων, ὡς ἄλλοτε, καὶ κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ αὐτὸς ὑπόθεσις λόγου προκείμενος. Σύμπασα δὲ, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ὀρθοδοξία, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τῶν παρόντων, περιέστηκε τὴν ἱερὰν αὐτοῦ λάρνακα, καὶ εὐλαβῶς ἐπισπένδει τὸ δάκρυον τῆς συντριβῆς καὶ τῆς κατανύξεως· διότι, εἰς ὃν βαθμὸν ἀνύψωσεν αὐτὸν ἡ σοφία καὶ ἡ ἀρετὴ, οὐ μόνον ὡς Πατριάρχης ἁπλῶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐδὲ ὡς πατὴρ μόνον καὶ προστάτης τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, ἀλλ᾽ οἰκουμενικὸν ἁπάσης τῆς ὀρθοδοξίας σέμνωμά τε καὶ σέβασμα ἐλογίζετο. Διὰ τοῦτο, καὶ μετὰ τοῦ ὁσίως κηδεύοντος αὐτὸν Παναγιωτάτου Πατρὸς ἡμῶν καὶ Δεσπότου, συνυπουργοῦσι τὸ φιλάδελφον τοῦτο λειτούργημα καὶ οἱ κατ᾽

εὐδοκίαν Θεοῦ ἐνδημοῦντες Μακαριώτατοι Πατριάρχαι Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ μετὰ τῶν πενθούντων Σιναϊτῶν ἀμφιπονοῦνται τὸν μοναχὸν Πατριάρχην καὶ πᾶσαι αἱ μοναχικαὶ καὶ ἱεραρχικαὶ ἀδελφότητες· « *κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν, ὡς βλάστημα κέδρου ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων, καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν* » (αὐτ. 13—14). Ἀλλὰ καὶ οὗτοι καὶ πάντες ἡμεῖς, ἀδελφοί, ἐν ᾧ οὕτω κατεπέσαμεν τὰς ψυχὰς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πάθους, οὐχ ἧττον οἰκοδομούμεθα ἐν τῇ πίστει ἐνώπιον τοῦ μεγάλου τούτου νεκροῦ, καὶ ἐκ μόνης τῆς ὄψεως αὐτοῦ πολλὴν καρπούμεθα τὴν ὠφέλειαν, καὶ ἀποβαίνει ἄρα καὶ ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐξαίσιόν τι ἱστορικὸν γεγονὸς, προσθήκη μὲν δόξης εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ, διηνεκὲς δὲ μαρτύριον τῆς εὐσεβείας τοῦ πιστοτάτου λαοῦ. Οὕτω, καθὼς ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ, καὶ σήμερον, καὶ νεκρὸς ἀποβαίνει στήριγμα τῶν πιστῶν ὁ μακάριος καὶ ἀοίδιμος· « *ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν.* »

Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν λόγων ἐπιταφίων; Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν διὰ τὸν Πατριάρχην Κωνστάντιον ὑπάρχει καὶ ἐγκωμιαστὴς καὶ πανηγυριστὴς δεξιώτατος. Σύμπασα δὲ ὁμοῦ ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη καὶ κατανενυγμένη ὁμήγυρις ἀποτελεῖ τὸν λαμπρότερον καὶ ὑψηλότερον ἐπιτάφιον λόγον, ὅστις ἥρμοζεν εἰς τηλικούτου ἀνδρὸς ἐκφοράν. Καὶ ὅμως τὸ πλέον τῆς εὐφημίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου ἀπόκειται καθ᾽ αὑτὸ εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν, καθ᾽ ὅσον ὁ οὐχ ἧττον ἱστορικὸς ἢ πολυΐστωρ οὗτος ἀνὴρ ἀνήκει ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὧν ἀμφοτέρων

SISMANOGLIO MEGARO

ὑπῆρξε κόσμος καὶ καύχημα· « *τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσονται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἀναγγελεῖ Ἐκκλησία.* » Ἐὰν δὲ ἀπέκειτο εἰς ἐμὲ ἵνα ἐξυμνήσω τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις τοῦ ἀοιδίμου, οὐδέποτε σπουδαιοτέρα ὑπόθεσις διεκινδυνεύετο, ἐν στενοτέρῳ χρόνῳ, εἰς ἀδεξιωτέραν γλῶσσάν τε καὶ διάνοιαν. Καὶ ὅμως οὐ μόνον ἐγὼ τολμῶ τι εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς προτρέπω μετὰ προθυμίας ἀκοῦσαι, ἀδιστάκτως πιστεύων ὅτι ὁ περὶ τοιούτου ἁγιωτάτου πατρὸς, οἷος ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος, οἱοσδήποτε λόγος ἁγιάζει καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ λέγοντος, καὶ τὰ ὦτα τῶν ἀκουόντων.

« *Ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν.* » Ἐπήνεσέ ποτε ὁ Σοφὸς Σειρὰχ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, Σίμωνα τὸν Ὀνίου, ἐπισκευάσαντα καὶ ἀνακαινίσαντα τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ· « *ὃς ἐν ζωῇ αὐτοῦ ὑπέῤῥαψεν οἶκον, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν·* » ἀλλ᾽ ὁ νόμος τῆς χάριτος, ὑψηλότερος τοῦ νόμου τῆς σκιᾶς, διδάσκει ὅτι ὁ Ὕψιστος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ. Ναὸς δὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἀχειροποίητος, πρῶτον μὲν ἐστὶν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν τῶν πιστῶν, κατὰ τὸν θεσπέσιον Παῦλον, τὸν λέγοντα· « *ὑμεῖς ἐστὲ ναὸς Θεοῦ ζῶντος* » (Β΄. Κορινθ. ϛ΄. 16)· δεύτερον δὲ τὸ σύνολον τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, τὸ ἀπαρτίζον τὸ μέγα τῆς Ἐκκλησίας οἰκοδόμημα, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀπόστολον· « *ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη, αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε*

εἰς κατοικητήριον Θεοῦ ἐν Πνεύματι » (Ἐφ. β΄. 20—22). Καθὼς δὲ οἱ χειροποίητοι οὗτοι ναοὶ ὑπόκεινται εἰς διαφόρους περιπετείας, οὕτω καὶ ὁ ἀχειροποίητος τῆς Ἐκκλησίας ναὸς προσβάλλεται καὶ οὗτος ὑπὸ τῶν προσβολῶν τοῦ χρόνου καὶ τῶν καιρικῶν περιστάσεων, οὐ μόνον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ ἑπομένως ἀπαιτεῖται σοφός τις ἀρχιτέκτων, ἵνα ἐπανορθώσῃ μὲν τὰ πεπονηκότα, στηρίξῃ δὲ τὰ σαλευόμενα, καὶ οὕτω στερεώσῃ τὴν ὅλην οἰκοδομήν. Αἰσθάνεται ἕκαστος ἐξ ὑμῶν, ἀδελφοί, καὶ μάλιστα εἴτις ἀσθενέστερος ἐν ἡμῖν, καθ᾽ ἡμέραν τοιούτους κλονισμοὺς τοῦ ἰδίου ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ· ἀλλὰ μετὰ μειζόνων κινδύνων ᾐσθάνθη τούτους κατὰ καιρούς, καὶ καθ᾽ ἑκάστην αἰσθάνεται καὶ τὸ μέγα σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Καθὼς δὲ ἑκάστοτε ἡ πρόνοια τοῦ Θεανθρώπου αὐτῆς δομήτορος καὶ θεμελιωτοῦ ἀνέστησε τοσούτους καὶ τηλικούτους σοφοὺς ἀρχιτέκτονας, τοὺς θεσπεσίους τῆς Ἐκκλησίας Πατέρας καὶ Ἱεράρχας, οὕτως ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἡμῶν ἤγειρε τὸν σοφὸν Πατριάρχην, οὗ τινος σήμερον θρηνοῦμεν τὴν στέρησιν, καὶ ἐνέπλησεν αὐτόν, ὡς ἄλλον Βεσελεήλ, « *πνεῦμα θεῖον σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης ἐν παντὶ ἔργῳ διανοεῖσθαι καὶ ἀρχιτεκτονῆσαι* » (Ἐξόδ. λά. 2)· ὅστις ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐστερέωσεν ἀληθῶς τὸν οἶκον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐστερέωσε τοῦτον διττῶς, διά τε τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς. Δεῦτε λοιπὸν καὶ θεωρήσωμεν διὰ βραχέων ἀμφοτέρας ταύτας αὐτοῦ τὰς μεθόδους, ἵνα καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων στιγμῶν νέον λάβωμεν στηριγμὸν εἰς τὴν πρακτικὴν καὶ τὴν θεωρητικὴν πίστιν.

Διττὴν οἶδε τὴν σοφίαν, ἀγαπητοί, ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια· σοφίαν τὴν ἐν λόγοις, καὶ σοφίαν τὴν ἐν ἔργοις· ἑκάτερον δὲ τῆς σοφίας τὸ εἶδος διαλάμπει πραγματικῶς ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πατριάρχου. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ὁ Κωνστάντιος ὑπάρχει εἷς τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων λογίων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὡς διδάξας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀδιαλείπτως καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Γέννημα προσφιλὲς τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων, ἐκ πατρὸς μὲν Κρητὸς, μητρὸς δὲ Βυζαντίας, καὶ εὐμοιρήσας ἐκ φύσεως ὅλων ἐκείνων τῶν πνευματικῶν πλεονεκτημάτων, ὅσα ἐξ ἀνάγκης προαπαιτοῦνται εἰς τὸν μέλλοντα διανύσειν τὸν δόλιχον τῶν μαθήσεων δίαυλον, ἐγκαίρως ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἐπισημοτάτου τυχὼν προστάτου, τοῦ ἰδίου πατροθείου αὐτοῦ, Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Σιναίου, ἀνδρὸς ἐν τοῖς τότε χρόνοις διαπρέποντος ἐπὶ συνέσει καὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ τῇ τοῦ ἤθους γλυκύτητι.

Ὑπὸ τοιούτῳ ἀξιολόγῳ κηδεμόνι ἀνατρεφόμενος καὶ διαπλαττόμενος τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὸ ἐκκλησιαστικώτερον, τάχιστα διήνυσε διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ τὴν πρώτην ἑλληνικὴν ἐγκύκλιον παίδευσιν, ἐν τῇ ἐνταῦθα πατριαρχικῇ σχολῇ, λιπαρώτερον τότε καὶ σκοπιμώτερον διδασκομένην, καὶ ἤδη πρόσηβος ἐδιδάχθη τὴν κατ᾽ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίαν καὶ τὰ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ διδασκάλῳ τοῦ Γένους Σεργίῳ τῷ Μακραίῳ. Ἔπειτα δὲ διάκονος ὑπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ χειροτονηθεὶς, καὶ Κωνστάντιος ἀπὸ Κωνσταντίνου μετονομασθεὶς, συναπῆλθε μετ᾽ αὐτοῦ, ἀπαίροντος διὰ μοναστηριακὰς ὑποθέσεις εἰς

SIGMANOGLIO MEGARO

Ἰάσιον τῆς Μολδαυΐας, ἐλλόγιμος καὶ σεμνοπρεπὴς λευΐτης τῆς χάριτος, καὶ σπουδαῖος συνέκδημος τηλικούτου περιφανοῦς ἀποδήμου. Αὐτόθι δὲ διατρίβων καὶ καταγινόμενος διηνεκῶς εἰς τὰ γράμματα, ἐξέμαθεν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Πρὸς ἐπέκτασιν δὲ τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν αὐτοῦ γνώσεων ἀποστέλλεται μετ᾽ οὐ πολὺ εἰς τὴν ἐν Κιόβῳ Ἀκαδημίαν, ὅπου ἐν τετραετεῖ διαστήματι, μετὰ συντόνου καὶ παραδειγματικῆς φιλοπονίας, ἐδιδάχθη πάσας τὰς ἐν αὐτῇ διδασκομένας ἐπιστήμας ὑπὸ τοῖς ἀρίστοις τῶν τότε καθηγητῶν, καὶ ἐξέμαθεν ἐντελῶς τὴν λατινικὴν καὶ τὴν ῥωσσικὴν γλῶσσαν· ἀλλ᾽ ἀφειδήσας ἑαυτοῦ ἐν τοῖς πανημέροις πόνοις, καὶ ταῖς παννυχίαις μελέταις, καὶ ὑποπεσὼν εἰς αἱμοπτυσίαν δεινὴν, ἠναγκάσθη, κατὰ προτροπὴν τῶν ἐκεῖ ἰατρῶν, ἵνα μεταβῇ ὅσον τάχιον εἰς κλίμα εὐκραέστερον καὶ θερμότερον.

Ἐπανέρχεται λοιπὸν αὖθις εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἤδη πρὸς Κύριον τοῦ ἀοιδίμου θείου αὐτοῦ ἐκδημήσαντος, μεταβαίνει εἰς Αἴγυπτον, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, τὸ μοναστήριον τῆς μετανοίας αὐτοῦ, ὅπου χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου τὸν θεῖον αὐτοῦ Δωροθέου ἱερομόναχος, μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ ἀρχιμανδρίτης προχειρισθεὶς πέμπεται αὖθις εἰς Κίοβον, ἡγούμενος τοῦ ἐκεῖσε Σιναϊτικοῦ Μοναστηρίου. Ἔκτοτε δὲ καὶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ οὐ διέλειπεν ὁ ἀοίδιμος καταγινόμενος εἰς τὰς φίλας μούσας, φερεπόνως μελετῶν, καὶ τὸν θεῖον λόγον κηρύττων, ὅπου γῆς περιῆλθεν, καὶ συγγράφων παντοίας ὕλης συγγράμματα, ἰδίως ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ, καὶ μάλιστα τὰ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱσορίαν ἀναφερόμενα. Ἐν ἅπασι δὲ τούτοις ἀναφαίνεται

ὁ σοφὸς Χριστιανός, ὁ Βυζαντινὸς συγγραφεύς, πανταχοῦ διαλάμπει τὸ πνεῦμα τῆς εὐσεβείας, πανταχοῦ ἐπανθεῖ τῆς ἑλληνικῆς εὐγλωττίας καὶ καλλιεπείας ἡ χάρις, τὰ πάντα μαρτυροῦσι τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ, τὴν εἰς τὰ πάτρια ἀφοσίωσιν, τὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ δικαίως· διότι, « *ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου* » (Παροιμ. ά. 7)· οὕτω λοιπὸν διὰ τῆς προφορικῆς καὶ ἐγγράφου διδασκαλίας ἐστερέωσε τοὺς ὁμογενεῖς, ἐνισχύων αὐτῶν τὸ φιλομαθές, τὸ φιλογενές, τὸ φιλόθεον· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐστερέωσε καὶ ἐστήριξε τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἐν πράγμασι σοφίας αὐτοῦ καὶ συνέσεως.

Ἔτι ἐν Κιόδῳ διατρίβων, πρὸς Κύριον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐκδημήσαντος, ἐκλέγεται διάδοχος ὁ Κωνστάντιος· ὅθεν ἐπανελθὼν αὖθις ἀπαίρει εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ, καὶ λαμβάνει τὴν κανονικὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀποστολικοῦ ἐκείνου θρόνου, κατὰ τὰ ἀρχῆθεν νενομισμένα, καὶ γίνεται ὁ ἔκτοτε διάσημος Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου, καὶ τοιοῦτος μεταβαίνει εἰς Αἴγυπτον. Ἀναβαίνει τὸ δεύτερον εἰς Σινᾶ, κατέρχεται εἰς Κύπρον, διατρίβει ἐκεῖ ὅλην δεκαετίαν, καὶ τελευταῖον ἐπάνεισιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, πανταχοῦ διαλάμπων ταῖς χάρισι, πανταχοῦ διδάσκων, συμβουλεύων καὶ νουθετῶν, πανταχοῦ τιμώμενος ἐξίσου καὶ ἀγαπώμενος.

Τοιοῦτον ὑψηλὸν καὶ διάσημον πρόσωπον, τοιοῦτος σοφὸς καὶ περικλεὴς Ἀρχιερεύς, ἐφελκύων εἰς ἑαυτὸν ἁπάντων τὴν προσοχήν, οὐκ ἠδύνατο, ὡς εἰκός, μένειν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ ἀπράγμονι διαίτῃ τοῦ σπουδαστηρίου αὐτοῦ. Ὅθεν ὅτε δειναὶ περιστάσεις τοῦ γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπήτησαν

© SISMANOGLIO MEGARO

ὑπέρ ποτε τὸν ἄξιον ἰθύντορα καὶ πηδαλιοῦχον τοῦ παγκοίνου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πάντες τότε μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἀπέβλεψαν πρὸς τὸν Σιναίου Κωνστάντιον, καὶ ἄκοντα καὶ ἀπαναινόμενον ἀποσπῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν φίλων αὐτῷ διανοητικῶν ἀσχολήσεων, καὶ ἀνυψοῦσιν ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ἀλλὰ καὶ πολυταράχου τῆς Ἐκκλησίας περιωπῆς. Ὢ μακαρία ἐκείνη καὶ ἀξιομνημόνευτος ἡμέρα, καθ᾽ ἣν ὁ θρόνος τοῦ Γρηγορίου καὶ Χρυσοστόμου εἶδεν ἀναβαίνοντα τὸν ἄξιον διάδοχον τῶν Φωτίων καὶ Γενναδίων, φέροντα ἐπὶ τῆς ἱερᾶς κεφαλῆς τὸν αὐτὸν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας στέφανον καὶ ἐν χερσὶ τὴν ῥάβδον τῆς ποιμαντορικῆς ἐπιστήμης! Ἰδοὺ λοιπὸν ἐκπληροῦται καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ φωνὴ τοῦ Ἱερεμίου, ἡ λέγουσα· « *καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ᾽ ἐπιστήμης* » (γ΄. 15). Τίς οὐ μνημονεύει τὴν λαμπρὰν ἐκείνην καὶ ἔνδοξον τῆς Ἐκκλησίας περίοδον; ὦ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία! ἀντηχεῖς ἔτι τὰς μακαρίας καὶ διατόρους τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου φωνάς, καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ θείου τούτου βήματος ἀνέπεμπε πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ κατανύξεως τὰς ἱλαστηρίους δεήσεις ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ Χρυσοστομικοῦ τούτου θρόνου Χρυσοστομικὰς ἐκφωνῶν ὁμιλίας ἐστήριζε τὸν λαὸν ἐν τῇ πίστει. Καὶ ἔσω καὶ ἔξω τοῦ ἁγίου τούτου ναοῦ βλέπομεν ἔτι τηλαυγῆ τὰ σύμβολα τῆς περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας φιλοτιμίας τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου.

Ἀλλὰ τί δεῖ μακρηγορεῖν; ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει διεκοσμήθησαν· ὁ ἱερὸς Κλῆρος κατέστη ὑπέρ ποτε σεβαστός, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔτυχον τῆς

δεούσης περιθάλψεως· αἱ ἐκκλησίαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἄλλαι μὲν ἐκ βάθρων ἀνεκαινίσθησαν, ἄλλαι δὲ ἐπεσκευάσθησαν, πᾶσαι δὲ ἀνεκτήσαντο τῆς κανονικῆς διατυπώσεως τὴν ἀρχαίαν μεγαλοπρέπειαν, κατὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐμψυχωθέντα λαμπρὸν ὑπογραμμὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τὰ τοῦ Γένους κάλλιστα διεῤῥυθμήθησαν, τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν αἱ παλίῤῥοιαι κατευνάσθησαν, ὑπὸ τῆς τοῦ πατριαρχικοῦ προσώπου αἰδεσιμότητος καὶ γλυκύτητος δυσωπούμεναι, ἀγάπη δὲ ἀδελφικὴ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων ἐβασίλευε. Τὸ χρέος τοῦ Κοινοῦ ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς, ἡ δημόσιος παιδεία εὗρε τὸν ἑαυτῆς Μουσηγέτην, καὶ τὰ γράμματα ὑπὸ προλαβουσῶν περιστάσεων νοσήσαντα, αὖθις ἀνεζωπυρήθησάν τε καὶ ἐτιμήθησαν. Πρῶτος οὗτος συνέστησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, καὶ τούτων τὸ πρωτότυπον ἰδίαις δαπάναις ἀνήγειρε, καὶ μετὰ τὴν πατριαρχείαν αὐτοῦ τὸ δεύτερον ἀνεκαίνισεν. Ἀλλ' ὅπερ ἵσταται δεῖγμα μέγιστον τῆς ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῶν ὁμογενῶν μερίμνης αὐτοῦ, ἐστὶ τὸ ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ φιλολογικὸν φροντιστήριον τῶν ὁμογενῶν ἐμπόρων, ὅπερ ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος καὶ τὴν σύστασιν καὶ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν ζῆλον, εἰς τὰς διηνεκεῖς προτροπὰς, καὶ εἰς τὰς μέχρι τέλους ἀδιαλείπτους καὶ γενναίας χρηματικὰς συνεισφορὰς τοῦ φιλογενοῦς Πατριάρχου. Ὅτε δὲ ἀσθένειαι ἀνθρώπων ἐπήγαγον μετὰ τὴν πατριαρχείαν αὐτοῦ λυπηρὰν διάλυσιν τοῦ ἐθνωφελοῦς τούτου καταστήματος, ὢ! πόσα κατέῤῥευσαν δάκρυα ἐκ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ, καὶ διὰ ποίων καὶ πόσων ἐγκαρδίου ἄλγους φωνῶν ἴσχυσεν ἐπὶ τέλους ὑπομαλάξαι τῶν καρδιῶν τὴν σκληρότητα, ἕως οὗ αὖθις ἀπο-

SISMANOGLIO MEGARO

κατέστησε τὴν σχολὴν ἐπὶ βάσεων ἑδραιοτέρων. Πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν, καὶ πρῶτος καὶ μείζων πάντων συνετέλεσε καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ πανσεβάστου καὶ περικαλλοῦς ναοῦ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς, καὶ τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Γένους· αὐτὸς παρὼν εἰς τὴν ἐργασίαν, αὐτὸς προτρέπων, αὐτὸς χορηγῶν. Καὶ ἐνίσχυε μὲν αὐτὸν εἰς τοὺς τότε κόπους πνεῦμα πίστεως, καὶ ἅμα ἡ περὶ τὰς ἱερὰς ἀρχαιότητας ἀρχαία αὐτοῦ κλίσις, ἀλλὰ σήμερον, ὁπότε μετὰ πομπῆς ὑπάγει ἐνταφιασθησόμενος εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον θεοδόξαστον ναὸν, καὶ τεθῇ νεκρὸς παρὰ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, ὡς τὸ ξύλον, τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, οὐ φαίνεται ὅτι προϋπῆρχεν ἐν τῷ ζήλῳ ἐκείνῳ προαίσθημά τι, ὅτι τὸ εὐαγέστατον ἐκεῖνο ἵδρυμα ἔμελλεν εἶναι διὰ παντὸς ἡ μεγαλοπρεπὴς στήλη τοῦ τάφου αὐτοῦ; Αὐτὸς καὶ εἰς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ χρέους τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ προεθυμήθη, καὶ ἠγωνίσθη, καὶ συνεισήνεγκεν ὅσον ἠδύνατο, ὅσια καὶ κάλλιστα ἀποδιδοὺς τὰ χειροτονητήρια. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ μάλιστα ὑπερασπίσθη τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν ἐκ λύκων λυμαινομένων αὐτὴν, ἀντιτάττων ὅπλα δικαιοσύνης ὡς ἐπιδέξιος τῆς ὀρθοδοξίας ἀρχιστράτηγος, « *φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως, καὶ ἐνισχύσας πόλιν ἐμπολιορκῆσαι* » (Σειρ. ν'. 4). Ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ τοσαύτης ζάλης πραγμάτων καὶ θορύβων τῆς θέσεως, καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἐκ τούτου σωματικῆς αὐτοῦ νοσηλείας, οὐδὲ οὕτως ἀφῆκε τὸ ἔργον τῆς συγγραφῆς, ἀλλὰ τὰς μὲν ἡμέρας ᾠκοδόμει τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐστερέου τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἔργοις, τὰς δὲ νύκτας ἐν λόγοις καὶ διὰ τοῦ καλάμου. Ἀλλὰ καὶ ὅτε μετὰ τετραετίαν ἀπεχώρησε τοῦ οἰκουμενικοῦ

θρόνου, ἐπὶ τέσσαρα καὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐφησυχάζων εἰς τὸ μικρὸν τῆς Προποντίδος νησίδιον, τὴν ἔνδοξον ἤδη διὰ τὸν Κωνστάντιον Ἀντιγόνην, διετέλει ἔκτοτε καὶ μέχρι χθὲς καὶ πρώην στηρίζων τοὺς ὀρθοδόξους καὶ συντρέχων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ συμβουλῶν, καὶ διὰ χρημάτων, καὶ διὰ φιλολογικῶν ἐργασιῶν.

Οὕτως « *ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν*, » διὰ τῆς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις σοφίας αὐτοῦ· ἀλλ' οὐχ ἧττον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἐστερέωσε τὸν ναόν, ὡς προέφημεν, καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ.

Ὦ χριστομίμητε Ἱεράρχα τῆς Ἐκκλησίας Κωνστάντιε! καὶ τίς δύναται ἐπαξίως ἐξυμνῆσαι τὰς ἀρετάς, δι' ὧν ἐξέλαμψας ἐν τῷ σκότει τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἐδόξασας ἐν τοῖς ἔργοις σου τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ; Ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ὁδηγηθεὶς ὁ μακάριος εἰς τὴν μόνην καὶ ἀληθινὴν τοῦ Θεοῦ σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἀπεμάξατο ἐξ αὐτῆς τοὺς θείους ἐκείνους χαρακτῆρας, καθ' οὓς οἱ ἀληθεῖς μιμηταὶ αὐτοῦ διανύουσι τὴν ὁδὸν τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς, περιπατοῦντες ἀκριβῶς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί. Ἤκουσεν ἀπὸ στόματος τῆς ἐνυποστάτου τοῦ Θεοῦ σοφίας τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο μάθημα· « *μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ*, » καὶ ὅτι « *ἐλεήμων ἐστὶν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων.* » Διὰ τοῦτο ἐκ νεότητος αὐτοῦ, καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου, τρεῖς ταύτας μεγάλας χριστιανικὰς ἀρετὰς ἐξήσκει διὰ παντὸς ὁ ἀοίδιμος, τὴν πραότητα, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ἐλεημοσύνην.

Γλυκὺς καὶ μειλίχιος πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ἐδέχετο ἐπίσης καὶ τὸν μέγαν καὶ τὸν μικρόν, καὶ τὸν πλούσιον καὶ τὸν

SISMANOGLIO MEGARO

πένητα, μετὰ τῆς ἀείποτε ἐπικαθημένης εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ φαιδρότητος, καὶ τῆς ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ χάριτος καὶ φιλοφροσύνης. Πρόχειρον εἶχε πρὸς ἅπαντας τὸν λίαν παρήγορον γέλωτα τοῦ φίλτρου καὶ τῆς στοργῆς. Οὐδέποτε ἐν τῷ ὕψει τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ ἐφάνη βαρὺς καὶ πικρός, οὐδὲ πρὸς τοὺς οἰκέτας καὶ ἀκολούθους αὐτοῦ ἔδειξε πώποτε σημεῖον θυμοῦ καὶ ὀργῆς. Πρὸς δὲ τοὺς ξένους, οἵτινες πολλοὶ καὶ ἐπίσημοι ἔτρεχον ἄλλοθεν ἄλλος, ὡς εἰς ἀκένωτον πηγὴν ἱστορικῶν παραδόσεων, ἵνα ἀντλήσωσι γνῶσιν, καὶ λάβωσι λύσιν τῶν ἀποριῶν αὐτῶν, μετὰ τοσαύτης ἐπιεικείας καὶ Νεστορείου γλυκύτητος διελέγετο, καὶ οὕτως εὐγενῆ ἐπεδείκνυε συμπεριφοράν, ὥστε πάντες ἐξήρχοντο καταγεγοητευμένοι οὐχ ἧττον ὑπὸ τῆς πραότητος, ἢ ὑπὸ τῆς πολυμαθείας τοῦ Ἕλληνος Πατριάρχου, ὅστις κατὰ τοῦτο Μωϋσῆς ἄλλος ἢ Δαβὶδ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὀφθείς, ἀποβαίνει ἀναντιρρήτως ἄξιος τοῦ θείου μακαρισμοῦ· « *μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν* » (Ματθ. ε. 5).

Ἀλλ' ὁ μακάριος συνῆπτε μετὰ τῆς ἀρετῆς τῆς πραότητος καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην. Τοσαύτης ἠξιώθη καὶ ἀληθῶς δικαίας φήμης ἐπὶ σοφίᾳ καὶ πολυμαθείᾳ, τοσαύτας ἐτησίως διεχειρίζετο χρηματικὰς τῶν μοναστηριακῶν προσόδων ποσότητας κυριαρχικῶς καὶ αὐτοδικαίως, εἰς τοσοῦτον ὕψος ἤρθη ἀξιωμάτων ἐν ὅλῳ τῷ ἔθνει ἡμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τοσαῦτα καὶ διὰ τῆς σοφίας, καὶ διὰ τοῦ πλούτου καὶ διὰ τῆς δυνάμεως κατώρθωσε πρὸς εὔκλειαν τοῦ Γένους καὶ ἑαυτοῦ, καὶ πρὸς στερέωσιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὅμως μακρὰν τύφου καὶ οἰήσεως,

καὶ τῆς ἄλλης ματαιόφρονος φαντασιοπληξίας, ἐταπείνου ἑαυτὸν ὡς ἀρτιγέννητον βρέφος, ἓν μόνον ἔχον πάντοτε καύχημα, τὸ εἶναι δοῦλος Κυρίου πιστὸς, καὶ ὄργανον οἱονδήποτε τῶν ὑπὲρ τῆς ἁγίας πίστεως κριμάτων τῆς θείας Προνοίας, ἐκτελῶν οὕτω τὴν προφητικὴν ἐντολήν· « *μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, ἐν τῷ συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον* » (Ά. Βασιλ. β'. 10). Καὶ οὐδέποτε μὲν ἐπεδίωξε τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν, ἀλλ' ἡ δόξα πάντοτε κατόπιν τρέχουσα, κατελάμβανε τὸν δραπέτην αὐτῆς. Ἀνωνύμως πάντοτε ἐξέδιδε τὰ πολλὰ καὶ γενναῖα ἔργα τῆς διανοίας αὐτοῦ· καὶ ὅμως τίς οὐ γινώσκει καὶ οὐ θαυμάζει τὸν ἀνώνυμον συγγραφέα τῆς Κωνσταντινιάδος καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν, καὶ τοσούτων ἄλλων ἀρχαιολογικῶν καὶ θεολογικῶν αὐτοῦ πραγματειῶν καὶ διατριβῶν; (α) Οὕτως ἐν τῷ βάθει

(α) Οὐκ ἐλάχιστον μετριοφροσύνης τεκμήριον δημοσιεύομεν παρὰ πόδας τὴν σύντομον αὐτοῦ βιογραφίαν, γραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τούτου, κατ' ἐπίμονον αἴτησιν εὐλαβοῦς καὶ ἐπισήμου γυναικός. Ἰδοὺ αὕτη.

« Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1770 ἔτος ἐν Κωνσταντινουπόλει· διῆλθε τὰς πρώτας ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ Πατριαρχικῇ τοῦ Γένους σχολῇ τῆς πόλεως ταύτης μέχρι τῆς Λογικῆς. Κατὰ δὲ τὸ 1791 ἔτος, τάξιν ἱεροδιακόνου τηνικαῦτα ἔχων, ἀπὸ Ἰασίου τῆς Μολδαυΐας μετέβη εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει τοῦ Κιόβου τῆς Ῥωσσίας ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν, ἐν ᾗ ἠκροάσατο ῥητορικὴν, φιλοσοφίαν καὶ θεολογίαν παραδιδομένας λατινιστὶ. καὶ ἄλλας ἔτι ἐπιστήμας γαλλιστὶ μαθητευσάμενος. Ἐπεὶ δὲ τὸν μοναστικὸν βίον τοῦ ὄρους Σινᾶ ἐκ νεότητος αὐτοῦ ἠσπάσατο, κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον τῷ 1797 ἔτει, καὶ ἐκεῖθεν ὁδοιπορήσας εἰς τὸ περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ

τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἀνεφαίνετο ὅλον αὐτοῦ τὸ ὕψος, καὶ, εἴ τις ἕτερος, ἐκτήσατο καὶ ὁ Πατριάρχης οὗτος τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλὰ, τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια· διότι ὅσον ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τοσοῦτον ταπεινοῖς δίδωσι χάριν ἐκεῖνος, « *οὗ ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη.* »

Ἀλλ' ἡ μεγάλη καὶ ἐξαίρετος ἀρετὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου ὑπῆρχεν ἡ ἐλεημοσύνη. Ἀλλ' ἐνταῦθα . . . τίς ὁ πολὺς οὗτος θρῆνος καὶ ὁ κοπετὸς ὁ μέγας, ὁ κλονῶν καὶ σαλεύων σήμερον τὰς ἀγυιὰς καὶ ῥύμας σου, ὦ πόλις τοῦ Κωνσταντίνου ἁγία καὶ βασιλεύουσα; Κλαυθμὸς οὗτος πενήτων, καὶ ὀδυρμὸς ὀρφανῶν καὶ χηρῶν, οἵτινες κλαίουσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν στερηθέντες σήμερον τοῦ μεγάλου αὐτῶν προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος. Ἐάν τις, ἀγαπητοὶ, ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἀρχαίων ἁγίων μνημονεύηται διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἐλεήμονος, οἷος ὁ ἅγιος Ἰωάννης Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ ἅγιος Φιλάρετος, καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἐκκλησίᾳ ὁ Πατριάρχης Ἀβραὰμ, καὶ ὁ δίκαιος Ἰὼβ,

Χωρὴβ ἱδρυμένον παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐπίσημον Μοναστήριον, παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Σιναίου ὄρους Δωροθέου κεχειροτόνηται Πρεσβύτερος τῷ 1797 ἔτει, καὶ εἰς τὸ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν ὀφφίκιον προεβιβάσθη. Τελευτήσαντος δ' εἶτα τοῦ ῥηθέντος Ἀρχιεπισκόπου, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ τῆς τῶν Σιναϊτῶν ἀδελφότητος, προήχθη ἐπὶ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τοῦ Σιναίου ὄρους θρόνον τῷ 1804 ἔτει. Ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ παρεπιδημῶν, καὶ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχικοῦ θρόνου χηρεύσαντος, παρά τε τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Γένους τῶν Ἀνατολικῶν ὀρθοδόξων παμψηφεὶ ἤρθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου τῷ 1830 ἔτει. Ἰθύνων οὖν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἐφ' ὅλοις χρόνοις τέσσαρσιν, ἀλλ' ἕνεκα τῆς πολυφροντίστου καὶ πολυωδύνου θέσεως ταύτης ἀσθενήσας καὶ ἀπαυδήσας, καὶ παραιτησάμενος περιώρισεν ἑαυτὸν ἐν μόνῃ τῇ προτέρᾳ ποιμαντικῇ διοικήσει, διέπων μέχρι τοῦδε τὰ τοῦ Σιναίου ὄρους. »

ἀναντιῤῥήτως τοιοῦτος ἐλεήμων ἀνεφάνη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος. Τεσσαράκοντα καὶ τρία ἔτη, ἀφ' ὅτου διαρκῶς διέμεινεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ τρισμακάριος, ἐν ὅλῳ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ ὀξυγράφος ἐκείνη καὶ ἀκάματος δεξιά, ἣν σήμερον ἀσπαζόμεθα ἀκίνητον καὶ ψυχράν, ὑπῆρχεν ἐν ἀγνοίᾳ τὸ πλέον τῆς ἀριστερᾶς, ἀείῤῥοος κρουνὸς ἐλεημοσύνης, ἀφθόνως ἐκρέων εἰς πάντας τοὺς χρείαν ἔχοντας. Λιτὸς αὐτὸς καὶ ἀπέριττος ἐξεκένου τὰ ἴδια εἰς τοὺς πένητας, ζῶν, καθὼς ἔζων οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι, « *ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες* » (Β'. Κορινθ. ς'. 10). Ποσάκις ἡ ἁπαλὴ ἐκείνη καὶ εὐσυμπάθητος καρδία ἐξεχέετο εἰς δάκρυα, πρὸς τὴν ταλαιπωρίαν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν στεναγμῶν τῶν πενήτων! Ἠλέει δὲ μετὰ τῆς συνήθους πάντοτε πρᾳότητος καὶ ταπεινώσεως, εὐλαβούμενος τὸ φιλότιμον τῶν ἐλεουμένων, καὶ ὡς εἰ αὐτὸς μᾶλλον ὑπ' ἐκείνων ἠλεεῖτο, εὐεργέτης ἀγαπητὸς καὶ κεχαριτωμένος, ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς τὸν Χριστιανὸν εὐεργέτην· « *ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός* » (αὐτ. θ'. 7).

Οὕτως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὁ σεβάσμιος οὗτος Πατὴρ καὶ Ἱεράρχης, οὕτως εὐηργέτησε καὶ χειρί, καὶ γλώσσῃ, καὶ φωνῇ καὶ φρεσί, καὶ ἐν μεγάλοις καὶ ἐν μικροῖς, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, καὶ πλουσίους καὶ πένητας, καὶ πεπαιδευμένους καὶ ἀμαθεῖς, καὶ ἅπαν συλλήβδην τὸ γένος καὶ τὸ λοιπὸν χριστιανικὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα, τοσαύτας προσήνεγκεν ἐκδουλεύσεις καὶ εἰς τὴν θρησκείαν, καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Οὕτω καὶ διὰ τῆς σοφίας καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς « *ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε τὸν ναόν,* » λαμπρὸν ἀρετῆς παράδειγμα προστη-

SISMANOGLIO MEGARO

σάμενος ἑαυτόν, καὶ τοῖς λογίοις τοῦ ἔθνους, καὶ τοῖς Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας.

Τοιοῦτον δὲ γενόμενον τὸν ἀοίδιμον, ἐτίμα μὲν δεόντως ὅλον τὸ Γένος, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν παγγενοῦς εὐλαβείας, ἐτίμησαν δὲ καὶ τῶν ξένων σοφῶν ὅσοι ἠξίωσαν ἐπιβλέψαι εἰς τὴν διανοητικὴν τοῦ Γένους ἡμῶν κατάστασιν, ἐπαινέσαντες αὐτὸν ἐν συγγράμμασι πολυτίμοις. Ἤδη δὲ καὶ θρόνοι βασιλικοὶ καὶ Κυβερνήσεις ἐπεκύρωσαν τὴν πάνδημον περὶ αὐτοῦ γνώμην, τιμήσαντες τὸν ἄνδρα διὰ τιμαλφῶν παρασήμων. Καὶ πρώτη μὲν ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Σουλτάνου Ἀπδοὺλ-Μετζίτ, ἔπειτα δὲ καὶ ἡ τοῦ Μεγαλειοτάτου Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'. καὶ ἡ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνος τοῦ Α'. Καὶ οὗτοι οἱ βασίλειοι κόσμοι, μετὰ τῆς περιβολῆς τῆς δόξης τοῦ ἱεραρχικοῦ ἀξιώματος, γίνονται σήμερον εἰς αὐτὸν κόσμοι ἐντάφιοι, δι' ὧν οὗτος παρίσταται ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, κατὰ τὸν σοφὸν Σειράχ, « *ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρητον κεκοσμημένον παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ* » (ν'. 10). Οὕτως ἐδόξασεν ἐπὶ γῆς ὁ τῆς δόξης Θεὸς τὸν ἀντιδοξάσαντα αὐτὸν Ἱεράρχην. Ὅτε δὲ ηὐδόκησεν ἵνα καλέσῃ τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ θεράποντα εἰς τὴν γῆν τῶν πραέων, ἐξαπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν προπομπὸν εἰς τὰ ἄνω βασίλεια, τὸν ἄγγελον τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ὅστις ἐξετέλεσε πρὸς τὸν ἀποδημοῦντα πρεσβύτερον ἀδελφὸν καὶ πατέρα πάντα τὰ χρέη τῆς εὐσεβείας, ὅσα ἡ πίστις καὶ τὸ φιλάδελφον ὑπηγόρευσαν. Καὶ δὴ δεξάμενος εὐλαβῶς δι' αὐτοῦ τὸν ἀῤῥαβῶνα

τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ εὐλογήσας ἐξ ὅλης ψυχῆς πάντας τοὺς ἀγαπητοὺς ἀδελφοὺς Πατριάρχας τε καὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ ὅλην τὴν Σιναϊτικὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐπευξάμενος τὰ κρείττονα εἴς τε τὴν πεφιλημένην αὐτῷ Κωνσταντινούπολιν, εἰς ὅλον τὸ Γένος, καὶ εἰς ὅλην τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη καὶ ὕπνωσεν ἐν εἰρήνῃ τῶν δικαίων τὸν ὕπνον ὁ σοφὸς, ὁ ἐνάρετος, ὁ ἐλεήμων Πατριάρχης. Ἡ δὲ πολιὰ αὕτη καὶ αἰδέσιμος κεφαλὴ, καὶ τὸ σεβάσμιον τοῦτο εἶδος καὶ σχῆμα καταβιβάζονται μετὰ μικρὸν εἰς τὸν τάφον, ὅπου συνθάπτεται μετ' αὐτοῦ διὰ παντὸς τοιοῦτος ἀνεκτίμητος θησαυρὸς ἱστορικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων. Μακαρισθείη ἡ ψυχή σου ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ εὐχή σου εἴη μεθ' ἡμῶν.

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καὶ σύμπασα ἡ καθ' ἡμᾶς γενεὰ, ἡ ὁμογενὴς καὶ ὁμόδοξος. Ἐκλείπει λοιπὸν σήμερον ἐκ μέσου ἡμῶν ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Κωνστάντιος· αἴρεται ἐκ μέσου ἡμῶν τὸ πολύτιμον τοῦτο καὶ μόνον ἴσως λείψανον τῶν λογίων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁ φίλος καὶ συμφράδμων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως καὶ Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη. Ἔπεσεν ὁ παλαιὸς οὗτος στύλος τὸ τῆς Ἱεραρχίας ἑδραίωμα, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐθαύμασαν νέον, καὶ ἡμεῖς ἐσεβάσθημεν γέροντα, καὶ ἤδη θρηνοῦμεν νεκρόν. Ἡ ἡμέρα αὕτη ὑπάρχει ἡμέρα πένθους διὰ τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν· « *ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραὴλ* » (Β'. Βασιλ. γ'. 38). Ἡ θέσις αὐτοῦ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ χηρεύει· τίς δύναται ἀντικαταστῆσαι αὐτόν; μήτις τῶν ἐνθάδε παρόντων; μήτις τῶν ἀπόντων; μήτις τῶν γεραιτέρων; μήτις τῶν νεωτέρων;

Ἐπέρχεταί μοι ἀναβοῆσαι τὸ τοῦ φωστῆρος τῶν Νυσσαέων· « *ἰδοὺ βουλῆς καιρὸς, καὶ ὁ συμβουλεύων σιγᾷ· πόλεμος ἡμᾶς περιεστοίχησται, πόλεμος αἱρετικὸς, καὶ ὁ στρατηγῶν οὐκ ἔστι· κάμνει ταῖς ἀῤῥωστίαις τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν ἰατρὸν οὐχ εὑρίσκομεν* » (Λόγ. εἰς τὸν ἅγ. Μελέτ.).

Ὦ Κύριε, σῶσον δὴ, ὦ Κύριε! Ἡμεῖς οὐδόλως διστάζομεν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας αἰώνιον πρόνοιαν· πιστεύομεν ὅτι « *σὺ μεθ' ἡμῶν εἶ πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως συντελείας τοῦ αἰῶνος* » (Ματθ. κή. 20)· οἴδαμεν ὅτι « *ἐξουσία γῆς ἐν χειρί σου, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖς εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς* » (Σειρ. ί. 4)· ἐμάθομεν δὲ ἐκ μακρῶν χρόνων πείρας, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἀνάγκῃ καὶ περιστάσει ἐκλείψουσί σοι στρατιῶται. Καὶ νῦν, δεῖξον ἡμῖν, Κύριε, τὰ ἀρχαῖα ἐλέη σου, καὶ χρῖσον ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ ἀναλαμβανομένου σήμερον Ἠλιοὺ, ἕτερόν τινα Ἐλισσαιὲ εἰς προφήτην σου. Καὶ τοῦτον μὲν τὸν ὅσιόν σου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀβραὰμ συναρίθμησον, τὴν δὲ ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν σου, Αὐτὸς, Πανάγαθε, κράτυνον, στερέωσον ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀμωμήτου πίστεως, τὴν δὲ πόλιν σου ταύτην παραμύθησον Αὐτὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἤδη καταλαβούσης αὐτὴν ὀδύνης καὶ θλίψεως. Ἡμᾶς δὲ πάντας ἐπισυνάγαγε εἰς τὴν βασιλείαν σου τὴν οὐράνιον. Ἀμήν.

Β'.

ΛΟΓΟΣ ΕΤΕΡΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ,

ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Δεβρῶν Κ. Γενναδίου τῇ ζ'. Ἰανουαρίου ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

« Ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ,... καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περιστολὴν δόξης » (Σοφ. Σειρ. μέ. 7).

ΤΟΝ κλεινὸν καὶ φερώνυμον τῆς περιφανοῦς ταύτης πόλεως βλαστὸν, τῆς τῶν Σιναϊτῶν ἀδελφότητος τὸν ἔνδοξον προστάτην καὶ Πρόεδρον, τῶν ἀλλοδαπῶν σοφῶν περιηγητῶν τὸ φιλόσοφον εὕρημα, τῶν ἡμεδαπῶν λογίων τὸ χαριέστατον ἐντρύφημα, τὸν ἀντιλήπτορα τῶν πτωχῶν, τὸν πολλάκις ψυχὰς ἀπόρων ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ᾅδου ἀναρπάσαντα, τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως τὸν γενναῖον πρόμαχον, τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν μελετημάτων τὸν περινούστατον σύμβουλον, τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος τὸν πολυΐστορα Φώτιον, τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ Κλήρου τὸ ἐξάκουστον σέμνωμα, τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὸν τρισόλβιον Πατριάρχην Κωνστάντιον, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ χθὲς ἡ μυρίανδρος καὶ ἐκπληκτικὴ ἐκείνη πληθὺς, διὰ γλώσσης ἱεροδιδασκαλικῆς δεόντως ἐξύμνησε, καταδείξασα πῶς ὁ προσφιλέστατος

καὶ ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος τοῦ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου Σιναίου Κυρίλλου, ὁ νέος τότε Κωνσταντῖνος, τῆς πολλῆς αὐτοῦ εὐσεβείας στολισμὸν τὴν παιδείαν κεκτημένος, καὶ αὐξανόμενος σωματικῶς τε καὶ ἠθικῶς παρ' ἐκείνῳ, « *ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων,* » ἐγένετο ἐγκρατὴς τεσσάρων γλωσσῶν φιλολογικῶν: τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Λατινικῆς, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ῥωσσικῆς, καὶ πῶς ἐξ αὐτῶν ἐσχημάτισε πυρῆνα γνώσεων παντοδαπῶν, ἐξ οὗ ἀνεβλάστησε δένδρον μέγα καὶ ὑψίκομον, δένδρον εὐθαλὲς καὶ πολύκαρπον, τοῦ ὁποίου τὸν γλυκασμὸν τὰ τετραπέρατα τῆς Οἰκουμένης ἐνετρύφησαν, καταδείξασα, εἶπον, πῶς ὁ μακάριος Κωνστάντιος, τὸν σταυρὸν τῆς αὐταπαρνήσεως ἐπ' ὤμων ἀράμενος, τὸν ἄῤῥαφον χιτῶνα τῆς Ἱερωσύνης ἠμφιεσμένος, καὶ τὴν ῥάβδον τῆς ἀνωτάτης πνευματικῆς ποιμαντορίας ἐγκεχειρισμένος, διήνυσε τὸ στάδιον τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ· καὶ ἀναδειχθεὶς δοῦλος ἀγαθὸς καὶ πιστὸς, εἰσέρχεται ἔνδοξος εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ Σαββαὼθ Παντοκράτορος, ὃς ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ,... καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περιστολὴν δόξης.

Τὴν στέρησιν αὐτοῦ ἐθρήνησαν χθὲς πάντες· συγγενεῖς ὁμοῦ καὶ φίλοι, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἀπὸ πτωχῶν ἕως μεγιστάνων, ἅπαν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα « *πᾶς ἐκλεκτὸς Ἰσραήλ.* » Πλὴν τί λέγω; ἡ θλίψις ἐπηνέχθη τόσῳ βαρεῖα, ὥστε καὶ σεβαστῶν Κυβερνήσεων τὰ σύμβολα, παράσημα ἀδαμάντινα, ἐστεμμένων κεφαλῶν δωρήματα, καὶ τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν εὐμένειαν ἀντιπροσωπεύοντα, τὸ σκῆνος τοῦ ἀοιδίμου ἐν σκυθρωπότητι προέπεμψαν, καὶ σημαῖαι δὲ ἐκ τῶν νηῶν τὸ αἰδέσιμον αὐτοῦ λείψανον κεκυφυῖαι ἀπε-

SISMANOGLIO MEGARO

χαιρέτησαν. Ἡ δὲ Μήτηρ ἡμῶν ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ ἐν εὐσήμοις ἡμέραις συνάγουσα τὰ τέκνα, « *ὡς συνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ὑπὸ τὰς πτέρυγας ἑαυτῆς,* » ἵνα παραθῇ αὐτοῖς τὸ οὐράνιον Μάννα τῶν ἐδεσμάτων, τῆς εἰκονικῆς τοῦ Ἰορδάνου Κολυμβήθρας τὰ καθηγιασμένα ὕδατα μετὰ πικρῶν δακρύων συνέμιξε. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ χθεσινὴ κηρύττει πανήγυρις, πανήγυρις ἔνδοξος μὲν καθ' ἑαυτὴν, τιμητικὴ δὲ καὶ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ ἐνδόξου νεκροῦ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου. « *Ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ, . . καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περιστολὴν δόξης.* » Σήμερον δὲ ὁ περίβλεπτος οὗτος Ναὸς, ὁ βαστάζων ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ τὸ μέγα κλέος σοῦ τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου, ὦ Σεβάσμιε Πάτερ! τὸ Θεομητορικὸν τοῦτο τέμενος, ὃ ἠρετίσω αὐτὸς, ἔτι ζῶν, εἰς κατοίκησιν τοῦ ἱεροῦ σκήνους σου, τὸ ἀντηχῆσαν τοσάκις εἰς τὴν μελισταγῆ φωνήν σου, νῦν δὲ μέλλον νὰ καλύψῃ ὑπὸ τὰ ψυχρὰ, φεῦ! ἐδάφη τὸν ἔνθερμον αὐτοῦ ζηλωτὴν καὶ κτίτορα, ἄφωνον, ἄλαλον, νεκρὸν ἐν σκοτεινῷ τάφῳ κείμενον, κατηφὴς καὶ αὐτὸς σὲ προπέμπει καὶ περίλυπος. Ἐν δορυφορίᾳ πολυπληθεστάτῃ τὸ λείψανόν σου κηδεύει, ἀντὶ τῶν πολλῶν σου ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγκωμίων δάκρυ σοὶ προσφέρει, ἀνθ' ὧν σὺ ἔχυσας ἱδρώτων στεναγμοὺς αὐτὸς ἐκπέμπει, ἀνθ' ὅσων ὑπέστης σὺ ἀγώνων πένθος σοὶ ἀποδίδει, ἀνθ' ὅσης ἐδαπάνησας μελάνης, φιλόξενον τάφον, ἀντὶ τῆς διὰ σοῦ καλλιτέχνου οἰκοδομῆς του κυπάρισσον μαύρην, ἀντὶ τῆς μεγαλουργοῦ σου γραφίδος λευκὴν μαρμάρου πλάκα, ἀντὶ τῆς χρυσῆς σου Κωνσταντινιάδος. Ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, οἱ ἐν τῇ εὐκλείᾳ αὐτοῦ τιμὴν ἀΐδιον εὑρόντες, εὐχὰς ἱκετηρίους πρὸς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου

τὴν ἐξουσίαν ἔχοντα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀναπέμψωμεν.

Θεὲ καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους καὶ πάσης παρακλήσεως! Ἐπάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ περιεστῶτος λαοῦ Σου! Τὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα Κωνστάντιον Πατριάρχην ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀπ' αἰῶνος δικαίων καὶ Ἱεραρχῶν κατάταξον, ἔνθα ὁ τῶν ἑορταζόντων ἦχος ὁ ἀκατάπαυστος, καὶ συγχώρησον αὐτῷ πᾶν πλημμέλημα ἑκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον. Ἡμᾶς δὲ τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ πολιτείας μιμητὰς ἀνάδειξον, καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει παράλαβε, πρεσβείαις τῆς Παναχράντου Μητρός σου, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καὶ πάντων σου τῶν Ἁγίων, ὡς ἐλεήμων Θεός. Ἀμήν.

Γ'.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΜΑΚΑΡΙᾼ Τῌ ΛΗΞΕΙ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΝ Α'.

ὑπὸ Η. Ταντα.λίδου.

Α'.

Τῷδε σοφοῦ Πατρὸς Κωνσταντίου ἀρχιεράρχου
  Σήματι, ὡς βωμῷ, εὔχεο θεὶς τὸ γόνυ.

Β'.

Ἐν Πατριάρχαις εἷς Κωνστάντιος αὐτὸς ἐκεῖνος,
  Ἡ Κωνσταντινιὰς ζῶσα καὶ ἀθανάτη,
Ἔμψυχος λαλέουσα νοήμοσι βιβλιοθήκη.
  Φώτιος ἐν μελέταις Γεννάδιός τε νέος,
Κλῖνεν ὁ γηραλέην στεφανηφόρον ἐνθάδε κόρσην,
  Φαίδιμος ἐκ βιότου, φαίδιμος ἐκ σοφίης.
Αἰθέριος δ' ἀναβὰς ἡγήσεται αὖθις ἐν ὄρφνῃ,
  Ὥς τε πυρὸς στῦλος, τάξιος ἡμετέρης,
Ἀτραπὸν οὐρανίην πολυπλάγκτοις ἄμμι φαείνων,
  Ἱλάσκων τε Θεὸν ῥυόμενός τε Πάτρην.

Γ'.

Τοῦ Πατριάρχου εὐκλεοῦς Κωνσταντίου
Σκῆνος μὲν ἐν γῇ τῇδε νῦν ἀμπαύεται,

Πηγῆς δὲ ναὸς, οὗ δομήτωρ ἦν ὅδε,
Τυμβήρές οἱ ἕστηκε σῆμα κειμένῳ,
Τοῦ δὲ κλέους ἔπαυλις ἔσται πᾶς τόπος
Σινᾶ μεσηγὺς ἠδὲ ῥωσσίδος χθονὸς
Καὶ κλαύσεται μὲν πᾶς πένης τὸν προστάτην,
Μοῦσαί τε πενθήσουσι τὸν μουσηγέτην,
Φρούραρχον αὖτε πίστεως Ἐκκλησία.
Αὐτὸς δ' ἐν οὐρανοῖσι κρεισσόνων μέτα
Πόνων ἀμοιβὰς πρὸς θεοῦ κομίζεται.

Δ'.

Ὁρᾷς τὸν μέγαν τῆς Πηγῆς ναὸν, ὦ ξένε, τοῦτον;
Ὁ τῇδε κατακείμενος ἀνήγειρε τοιοῦτον.
Βλέπεις ἐκεῖ τὴν πολιὰν τὴν βασιλίδα πόλιν;
Ταύτης βλαστὸς, ταύτης Ποιμὴν, ταύτην ἱστόρησ' ὅλην.
Ἀκούεις ὄρος τὸ Σινᾶ; αὐτὸς ἦν ὁ Σιναίου
Λαμπρὸς ἀρχιεπίσκοπος, ἀρχαϊκὸς ἀρχαίου.
Εἷς Ἕλλην; εἷς ὀρθόδοξος; αὐτὸς, αὐτὸς βεβαίως
Τῆς πίστεως ἦν ἔρεισμα, τοῦ γένους ἡμῶν κλέος.
Τιμᾷς σοφίαν, ἀρετήν; τὴν μνήμην σέβου θείου
Σοφοῦ καὶ ἐλεήμονος Πατρὸς — τοῦ Κωνσταντίου.
Τοιούτοις κόσμοις ἑαυτὸν τυμβεύσας εἰς αἰῶνας
Ὁ Πατριάρχης τῆς ζωῆς εἰσέδυ τοὺς πυλῶνας.

—=—

Σοῦ παιδὸς οἵ δε πενθίμου στόνοι, Πάτερ·
Μέλος τόδ' ἀντίμολπον, ὧν γ' ἐμοῦ πάρος
Ἤκουες ἑστὼς ἐν θρόνῳ Χρυσοστόμου.
Νῦν δὲ στένω σε καὶ λιβάς τις ὡς πέτρα
Θερμοῖσι τέγγω δάκρυσι ξεστὸν λίθον,

Ὄφλημα πικρὸν καρδίας εὐγνώμονος.
Σὲ δ᾽ οὔ τι σαίνει ὀξέων κωκυμάτων
Φθογγὴ βεβῶτα θανασίμῳ πεσήματι.
Τοιγὰρ διπλᾶ σε μύρομαι, ὦ Δέσποτα,
Ἄστεκτον ἐν στέρνοισι τὴν φλόγα τρέφων
Φίλτρων παλαιῶν, οἷσι μ᾽ ἔθρεψάς ποτε,
Κ᾽ ἀζωμμάτωσας σοῖς λόγοις ἐμὰς φρένας.
Κ᾽ ὠφθαλμὸς αὖθις ἦσθα πηρωθέντι μοι.
Τί ταῦτα θρηνῶ κἀποδύρομαι μάτην;
Πάντ᾽ οἴχεται νῦν, πάντα μοι ζόφος βαθύς.
Πατρὸς δ᾽ ἄτερθεν ἐν σκότῳ ἠλάσκομεν.
Σὺ γὰρ κεκευθὼς ἐν τάφῳ, τοὐμὸν φάος,
Κεῖσαι σιωπῶν, καίπερ ὢν πολλῶν ἴδρις,
Ὡς ἐκλελοιπὸς τῶν σοφῶν χρηστήριον.
Ἀλλ᾽ εἴ τις αἴσθησίς γε τοῖς νέρθε βροτοῖς,
Ψυχῶν τε κῆδος τοῖς ἄνω τῶν ἐνθάδε,
Ἄγ᾽, ὦ Πάτραρχον πᾶσι τιμῆεν κάρα,
Βυζαντίων μὲν χαρμονή, Κωνστάντιε,
Ἐσθλὸν δὲ σέμνωμ᾽ εὐσεβοῦς οἰκουμένης,
Παραστατῶν νῦν τοῖς Θεοῦ θρόνοις πέλας,
Ψυχῆς πρὸς αὐτὸν κάμψον ἱκτῆρ᾽ αὐχένα
Ὑπέρ τε πόλεως τῆσδε, τοῦ λεὼ θ᾽ ἅμα.
Εὖξαι δὲ κἀμοὶ (σὸς γὰρ υἱὸς τυγχάνω)
Λύσιν τιν᾽ εὑρεῖν κ᾽ ἀνακούφισιν πόθων,
Θᾶττον μολόντι, ἔνθα δὴ ναίεις ἄνω.
Ὡς δ᾽ ἐκ βλέποντος τυφλός, αὕτως ἐκ τυφλοῦ
Ψυχῆς καθαρμοῖς τῶν δεδορκότων μέτα,
Αὐτοῦ γενοίμην νοῦς ὁρῶν τὸν Δεσπότην.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΗΣ ΚΑΙ ΚΗΔΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ Α΄.

ΤΟΥ ΑΠΟ ΣΙΝΑΙΟΥ.

ΚΑΘ᾽ ἃς ἡμέρας ὁ χριστεπώνυμος τῶν ὀρθοδόξων λαὸς ἑώρταζε τὰς κοσμοσωτηρίους ἑορτὰς τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, αἴφνης διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνστάντιος ὁ ἀπὸ Σιναίου, ὑπέργηρως ἤδη καὶ πρὸ πολλοῦ πάσχων δεινῶς, ἀσθενεῖ πρὸς θάνατον, νοσηλευόμενος ἐν τῇ παρὰ τῷ Σιναϊτικῷ Μετοχίῳ οἰκίᾳ τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ. Ἡ θλιβερὰ ἀγγελία αὕτη, διαδοθεῖσα ἐν ἀκαρεῖ πανταχοῦ, κατεθορύβησε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἰδίως τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, ὅπερ τοσαύτην ἔτρεφεν ἀνέκαθεν εὐλάβειαν πρὸς τὸν σοφὸν καὶ ἐνάρετον Πατριάρχην, καὶ ἐθεώρει αὐτὸν ὡς στήριγμα καὶ καύχημα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλου τοῦ Γένους ἡμῶν. Συνέδραμον λοιπὸν πανταχόθεν Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, οἱ πρόκριτοι τῶν ὁμογενῶν, καὶ ὅσοι προσωπικῶς ἐγνώριζον τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα, ἵνα ἴδωσι τελευταῖον καὶ λάβωσι τὴν εὐλογίαν τοῦ γηραιοῦ Πατριάρχου. Ἀλλὰ καὶ αὐτός, συναισθανόμενος πάντως

προσεγγίζον τὸ ἑαυτοῦ τέλος, ἐδέχετο μὲν καὶ ηὐλόγει τοὺς πάντας μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ πάντοτε φαιδρότητος καὶ γλυκύτητος, ἐφρόντισε δὲ καὶ διέταξε καλῶς καὶ ὁσίως τὰ κατ᾽ αὐτόν. Τὰ δὲ θρησκευτικὰ τῆς εὐσεβείας καθήκοντα ἀνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε πρὸς αὐτὸν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, ὅστις ἐπὶ τούτῳ κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου κατελθὼν καὶ ἱερουργήσας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου μετέδωκεν αὐτῷ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, καὶ ἔκτοτε οὐ διέλειπε συνεχῶς ἐπισκεπτόμενος καὶ φιλαδέλφως παραμυθούμενος.

Καὶ ὁ μὲν λαὸς ἅπας τῆς πόλεως ἵστατο ἤδη μετέωρος μεταξὺ ἐλπίδων καὶ φόβου, αὐτὸς δὲ ἔκειτο, μᾶλλον δὲ ἐκάθητο, ἕνεκα τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἐπὶ θρόνου, πνέων τὰ λοίσθια, καὶ μηδεμίαν ἐλπίδα παρέχων ζωῆς. Κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἄλλοτε μὲν ἐβυθίζετο εἰς λήθαργον, ἄλλοτε δὲ συνήρχετο αἴφνης εἰς ἑαυτόν, ὁμιλῶν ὡς καὶ πρότερον, καὶ ἀναπολῶν κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ ἡμέρας ἀρχαίας καὶ ἔτη αἰώνια. Ὅστις τῳόντι ἔβλεπε κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τὸν σβεννύμενον τοῦτον λύχνον τῆς ὀρθοδόξου χριστιανωσύνης, ἄρτι μὲν μαραινόμενον, ἄρτι δὲ αἴφνης ἀναλάμποντα, εὐλόγως ἤθελεν εἴπει, ὅτι ἡ μακαρία αὐτοῦ ψυχὴ δυσκόλως ἀπεφάσιζε νὰ ἐγκαταλείψῃ τοσοῦτον εὐχάριστον σκήνωμα. Ἀλλ᾽ ἔφθασεν ἤδη ἡ ὥρα, καθ᾽ ἣν ὤφειλε νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν πλάστην αὐτῆς· καὶ δὴ περὶ τὸν ὄρθρον τῆς πρωΐας τῆς πέμπτης Ἰανουαρίου, καὶ παραμονῆς τῶν Θεοφανείων, μεταξὺ ὁμιλῶν τοῖς περὶ αὐτόν, παρέδωκε τῷ Κυρίῳ τὸ πνεῦμα, ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας ὀγδοηκοστὸν ἔννατον.

Παραχρῆμα δὲ ὡς δι᾽ ἠλεκτρισμοῦ διεδόθη εἰς ὅλην τὴν συνοικίαν τοῦ Φαναρίου, καὶ βαθμηδὸν εἰς ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ πέριξ ἡ πενθοφόρος ἀγγελία τῆς τοῦ Πατριάρχου ἀποβιώσεως, καὶ παρευθὺς λαὸς πολὺς πανταχόθεν συῤῥέουσιν εἰς τὸ Σιναϊτικὸν Μετόχιον ποθοῦντες ἵνα κατασπασθῶσι τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Κηδεύεται λοιπὸν ὅσον τάχος καὶ καταβιβάζεται εἰς τὸν ναόν, ὅπου διέμεινεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθὼς καὶ τὴν προσεχῆ νύκτα, ἀναγινωσκόντων κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἱερέων ἐξ ὑπαμοιβῆς τὸ Ψαλτήριον καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Τὸ δὲ πρωῒ ἐτελέσθη ἱερὰ Λειτουργία ὑπὸ τριῶν ἁγίων Ἀρχιερέων ἐν τῷ ἐκεῖσε ναῷ, προκειμένου τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ μέσῳ, ἐνδεδυμένου ἤδη ὅλην τὴν ἀρχιερατικὴν στολήν, καὶ καθημένου ἐπὶ θρόνου. Ὁποία ὑπῆρχε κατ᾽ ἐκείνην τὴν ὥραν αἰσθημάτων ἀντίθεσις, ἔνθεν μὲν ὡς ἐκ τῆς λαμπρότητος τῆς φωτοφόρου ἑορτῆς, ἔνθεν δὲ ὡς ἐκ τῆς κατανυκτικῆς ὄψεως τοῦ ἀναπαυομένου Ἱεράρχου. Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πόσον καταπληκτικὸν ὑπῆρχε τὸ θέαμα τῆς συῤῥοῆς τοῦ λαοῦ, ὅστις ἔωθεν ἐπλήρωσε τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς οἰκίας, ὅθεν ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἡ νεκρώσιμος προπομπή· ὅλη σχεδὸν ἡ πόλις, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων συνοικιῶν, συνέδραμον εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ἀοιδίμου· ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καθὼς καὶ ὁ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἦσαν ἤδη ἐντελῶς κατάπυκνοι ὑπὸ τοῦ πλήθους.

Περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν, κατὰ τὴν προκηρυχθεῖσαν ὥραν, ἐγένετο ἡ κηδεία αὐτοῦ, μετακομισθέντος ἐν παρατάξει μεγάλῃ τοῦ νεκροῦ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν. Συνώδευον δὲ τὴν νεκρώσιμον

SISMANOGLIO MEGARO

προπομπὴν ταύτην ὅ,τε Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ πάντων τῶν ἐνδημούντων Ἀρχιερέων, οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τὸ προσωπικὸν ὅλον ἀμφοτέρων τῶν Πρεσβειῶν, τῆς Ῥωσσικῆς δηλονότι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς, πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ὁμογενῶν τε καὶ ξένων, καὶ μέγα πλῆθος ἱερέων καὶ Διακόνων συνελθόντων ἐξ ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως, ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρου λαοῦ, συνωθουμένου πανταχόθεν καὶ τὴν ὁδὸν ἀποκλείοντος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν διετηρήθη κατὰ τὴν ὁδὸν ἡ προσήκουσα τάξις, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὑπῆρχεν ἀδύνατον, ἕνεκα τῆς πανταχόθεν συῤῥοῆς τοῦ λαοῦ, δεικνύοντος πρὸς τὸν ἀοίδιμον ἐξιδιασμένην εὐλάβειαν.

Ἐν τοιαύτῃ παρατάξει μετεκομίσθη εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐτέθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἐπὶ θρόνου, ἐψάλη κατὰ τὴν τάξιν ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ἐξεφωνήθη ὁ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α ἐνταῦθα τυπούμενος ἐπιτάφιος λόγος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ Ἱεροκήρυκος Νικηφόρου Γλυκᾶ. Μετὰ δὲ τὴν ἀκολουθίαν, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἀδύνατον νὰ γένῃ ἀμέσως ἡ ἐκφορά, διότι ὁ λαὸς συνέῤῥεε φιλοτιμούμενος, ποῖος πρῶτος νὰ ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, ἐνεκρίθη νὰ μένῃ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μέχρι τῆς αὔριον ἐν τῷ ναῷ· καὶ οὕτως ἄνδρες, γυναῖκες, πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως προσήρχοντο καὶ κατησπάζοντο ἀκορέστως ἕως ἑσπέρας, ἀπαραλλάκτως καθὼς συμβαίνει εἰς τὴν ἑρτὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, τῆς ὁποίας τὸ ἱερὸν λείψανον ὑπάρχει, ὡς γνωστόν, ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ ναῷ.

Τῷ δὲ πρωῒ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου συνελειτούργησαν πάλιν τρεῖς τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων ἐν τῷ θείῳ τούτῳ ναῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, προκαθημένου τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ μέσῳ, καὶ μετὰ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν συνώδευσαν αὐτὸν μετὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως μέχρι τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου, ὅπου ἐμβαλόντες εἰς ὄχημα, προέπεμψαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἐκτὸς δὲ τοῦ παρακολουθοῦντος λαοῦ περιέμενεν ἕτερον πλῆθος Χριστιανῶν ὀρθοδόξων περὶ τὰς δέκα χιλιάδας ἐν τῷ ἐκεῖσε ναῷ, ὅπου ὡσαύτως ἐψάλη τρισάγιον, καὶ ἐξεφωνήθη ὁ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β ἕτερος ἐπιτάφιος λόγος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Δεβρῶν Κ. Γενναδίου. Ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῆς συῤῥοῆς τοῦ λαοῦ, ὁ νεκρὸς ὑπῆρχεν ἀδύνατον νὰ ἐνταφιασθῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Οὕτω λοιπὸν ἡ Κωνσταντινούπολις κατεῖχε τὸν Κωνστάντιον καὶ νεκρὸν ἔτι τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας· μίαν μὲν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου, οὗτινος ὑπῆρχε προστάτης καὶ Πρόεδρος, ἑτέραν ἐν τῷ ναῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἧς ὑπῆρχεν ἔνδοξος Πατριάρχης, καὶ τρίτην ἐν τῷ ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, οὗτινος ὑπῆρξεν ὁ πρώτιστος Κτίτωρ.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ὑπῆρξεν ἡ τελευτὴ καὶ ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Κωνσταντίου, κηδεία πάντως μοναδικὴ διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Διότι οὐ μόνον οἱ ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπισήμων ξένων παρῆσαν πολλοί, οἱ μὲν περιεργείας χάριν, οἱ πλεῖστοι δὲ διὰ τὴν ὑπόληψιν, ἣν ἔχαιρε γενικῶς ὁ ἀνήρ. Τὸ δὲ περίεργον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχιῤῥαβῖνος τῶν Ἰουδαίων, ἐπειδὴ ὁ νεκρὸς ἔμελλε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς Ἰουδαϊκῆς συνοικίας, διέταξε νὰ κλεισθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ ἐργαστήρια, καὶ νὰ καθαρισθῶσιν αἱ ὁδοὶ τῆς συνοικίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Σ.

5*

Κυβέρνησις αὐθορμήτως ἐπρότεινε νὰ ἀποστείλῃ στρατιώτας καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου, καὶ διὰ τὴν τοῦ λαοῦ εὐταξίαν, ὅπερ δὲν ἐνομίσθη μὲν ἀναγκαῖον τὴν πρώτην ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην μία ἐνωμοτία χωροφυλάκων συνώδευσαν τὸ ἱερὸν λείψανον μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Ἐκτὸς τῶν δύο ἐπιταφίων λόγων, τῶν εἰς τὴν κηδείαν αὐτοῦ ἐκφωνηθέντων, ἐποίησεν εἰς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης ἕνεκα, ὁ ἐλλογιμώτατος Διδάσκαλος Ἠ. Τανταλίδης, ὁ μέγας ῥήτωρ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τέσσαρα ἐπιγράμματα καί τινας στίχους ἰαμβικούς, ἅτινα ἐτυπώθησαν ὡσαύτως ἐνταῦθα ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Γ.

ΤΕΛΟΣ.

SISMANOGLIO MEGARO

SISMANOGLIO
MEGARO